

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลของการกดจุดต่ออาการคลื่นไส้ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจ

ผู้เขียน นางสาวศกามาศ บุญญาภิสมการ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา สุกนธสรณ์ ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ. วีระชัย นาวารวงศ์ กรรมการ

บทคัดย่อ

อาการคลื่นไส้เป็นปัญหาที่พบบ่อยในผู้ป่วยหลังการผ่าตัดหัวใจ ส่งผลต่อการเริ่มรับประทานอาหารทางปาก การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และระยะเวลาการอยู่ในโรงพยาบาล การกดจุดเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการกดจุดต่ออาการคลื่นไส้ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจในระยะ 72 ชั่วโมงแรก ที่เข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนักศัลยกรรมหัวใจ หลอดเลือด และทรวงอก และหอผู้ป่วยศัลยกรรมชาย 4 หอผู้ป่วยศัลยกรรมหญิง 4 หอผู้ป่วยพิเศษ 2 หรือหอผู้ป่วยพิเศษ 7 โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ระหว่างเดือนเมษายน 2545 ถึงเดือนตุลาคม 2547 เลือกกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 30 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 ราย กลุ่มทดลองจะได้รับการกดจุด ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการพยาบาลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) คู่มือการกดจุดเพื่อลดอาการคลื่นไส้ อาเจียน 2) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล 3) แบบบันทึกระยะเวลาของอาการคลื่นไส้ และ 4) มาตรฐานความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประเมินความตรงตามสภาพโดยเปรียบเทียบกับแบบประเมินความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแบบประเมินอาการคลื่นไส้ ขย้อน และอาเจียนของโรดส์ (Rhodes index of nausea and vomiting form 2 [INV-2]) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .91 และหาความเชื่อมั่นโดยวิธีแบบวัดคู่ขนาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ .98

ผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยระยะเวลาของอาการคลื่นไส้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน
2. ค่าเฉลี่ยคะแนนความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ภายหลังการกดจุด 1, 2, 3, และ 4 นาทีของกลุ่มทดลองไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
3. ค่าเฉลี่ยอันดับคะแนนความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ภายหลังการกดจุด 5, 6, และ 7 นาที ของกลุ่มทดลองไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม
4. กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยอันดับคะแนนความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ภายหลังการกดจุด 1, 2, ..., 6 นาที ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$)
5. กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยอันดับคะแนนความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ภายหลังให้การพยาบาลตามปกติ 1, 2, ... 8 นาที ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) ยกเว้นระหว่างนาทีที่ 2 และ 3, นาทีที่ 5 และ 6, และนาทีที่ 7 และ 8

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การกดจุดและการพยาบาลตามปกติสามารถลดความทุกข์ทรมานจากอาการคลื่นไส้ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจได้อย่างมีนัยสำคัญ ผู้วิจัยเสนอแนะให้ใช้การพยาบาลอย่างใกล้ชิดตามปกติ และศึกษาถึงผลของการกดจุดด้วยตนเองร่วมกับการพยาบาลเพื่อควบคุมอาการคลื่นไส้หลังการผ่าตัดหัวใจ

Thesis Title	Effect of Acupressure on Nausea among Patients Undergone Cardiac Surgery		
Author	Miss Pakamas Boonyaphisompan		
Degree	Master of Nursing Science (Medical and Surgical Nursing)		
Thesis Advisory Committee	Assistant Professor Dr. Achara Sukonthasarn	Chairperson	
	Assistant Professor Weerachai Nawarawong, M.D.	Member	

ABSTRACT

Nausea is a common problem among patients undergone cardiac surgery. Such problem has a great impact on the early oral feeding, recovery rate and length of stay. Acupressure is one of the methods to reduce nausea distress. The purpose of this quasi-experimental study was to examine the effect of acupressure on nausea among patients undergone cardiac surgery. Subjects were patients within 72 hours after cardiac surgery who were admitted into the Cardio Vascular Thoracic Intensive Care Unit and Male Surgical Ward 4, Female Surgical Ward 4, Private Ward 2, or Private Ward 7, Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital between April 2002 to October 2004. Thirty patients were purposively selected and were randomly assigned equally into experimental and control groups. Subjects in the experimental group received acupressure while those in the control group received routine nursing care. The instruments used in this study were 1) The Acupressure for Nausea Reduction Manual, 2) The Demographic Data Form, 3) The Nausea Time Record Form, and 4) The Color Nausea Distress Scale developed by the researcher. The Color Nausea Distress Scale's concurrent validity was checked by comparing to the Nausea Distress Scale from Rhodes Index of Nausea and Vomiting Form 2 [INV-2] with the use of Pearson product moment correlation coefficient of .91. Its

reliability was tested by the parallel forms method with Pearson product moment correlation coefficient of .98.

The study results revealed that:

1. There was no significant difference of the average nausea time between experimental group and control group;
2. There was no significant difference of the average nausea distress scores after applied acupressure at minute 1, 2, 3, and 4 between experimental group and control group;
3. There was no significant difference of the mean rank of nausea distress scores after applied acupressure at minute 5, 6, and 7 between experimental group and control group;
4. There was gradual and significant decrease of the mean rank scores of nausea distress in the experimental group, minute by minute, from minute 1 to minute 6 ($p < .05$); and
5. There was gradual and significant decrease of the mean rank scores of nausea distress in the control group, minute by minute, from minute 1 to minute 8 ($p < .05$), except from minute 2 to minute 3, minute 5 to minute 6, and minute 7 to minute 8.

The results of this study indicate that acupressure and routine nursing care could reduce nausea distress in patients undergone cardiac surgery significantly. Therefore, the researcher suggests a use of routine nursing care as well as a future study on the effectiveness of self administered acupressure in cooperation with the routine nursing care on the control of nausea after cardiac surgery.